

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 10 mars 2023
(OR. en)

7315/23

COPS 126
POLMIL 52
ESPACE 11
EUMC 118
CONOP 19
CFSP/PESC 419
CSDP/PSDC 204
RELEX 330

FÖLJENOT

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr: JOIN(2023) 9 final

Ärende: GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDET EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar

För delegationerna bifogas dokument – JOIN(2023) 9 final.

Bilaga: JOIN(2023) 9 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

UNIONENS HÖGA
REPRESENTANT FÖR
UTRIKES FRÅGOR OCH
SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 10.3.2023
JOIN(2023) 9 final

GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar

INLEDNING – RYMDEN SOM STRATEGISKT OMRÅDE

Europa är en global rymdmakt. Europeiska unionen (EU) äger och driver rymdtillgångar för positionsbestämning, navigering och tidsbestämning (Galileo) och jordobservation (Copernicus) och kommer att lansera en tredje konstellation, unionens program för säker konnektivitet (IRIS²) för säker kommunikation. Medlemsstaterna äger och driver nationella rymdtillgångar, däribland tillgångar för säkerhets- och försvarsändamål. Europeiska unionens satellitcentrum (Satcen) har en unik kapacitet för geospatial underrättelseanalys som används som underlag för EU:s och medlemsstaternas beslutsfattande och åtgärder.

Rymden är av avgörande betydelse för EU:s och medlemsstaternas strategiska oberoende. Ekonomiernas, medborgarnas och den offentliga politikens funktioner är i allt högre grad beroende av rymdrelaterade tjänster och data, bland annat på säkerhets- och försvarsområdet. Rymden bidrar också till att EU kan uppnå sin politiska agenda, möjliggör den digitala och gröna omställningen och stärker dess motståndskraft.

Men rymden är ett alltmer omtvistat område.

Vissa rymdmakter har kapaciteten att angripa kritisk rymdinfrastruktur. Några har utvecklat och testat antisatellitkapacitet som kan störa ut eller förstöra rymdsystem och rymdtjänster. Det senaste exemplet är från november 2021 då Ryssland testade ett antisatellitvapen mot en av sina egna satelliter, vilket resulterade i en stor mängd rymdskrot.

Kina fullföljer sin geopolitiska agenda med en allt större närvaro i rymden och utvecklar omfattande rymdprogram och kapacitet för offensiva rymdinsatser.

I detta geopolitiska sammanhang med ökande maktkonkurrens och intensifierade hot mot EU och dess medlemsstater, har EU:s ledare identifierat rymden som ett strategiskt område för den strategiska kompassen¹ och har efterlyst en rymdstrategi för EU rörande säkerhet och försvar. I strategin för EU:s säkerhetsunion² beskrivs rymdinfrastruktur som samhällsviktiga tjänster som måste vara motståndskraftiga och skyddas på lämpligt sätt mot nuvarande och förväntade hot.

EU och medlemsstaterna kommer att fortsätta att främja bevarandet av en trygg och säker rymdmiljö och en fredlig användning av yttre rymden på en rättvis och ömsesidigt godtagbar grund. EU erkänner yttre rymden som en global gemensam resurs. EU befrämjar den ömsesidigt förstärkande roll som öppenhets- och förtroendeskapande

¹ [En strategisk kompass för säkerhet och försvar – För ett EU som skyddar sina medborgare, värden och intressen och bidrar till internationell fred och säkerhet](#)

² COM(2020) 605 final

åtgärder spelar genom att minska riskerna för missuppfattningar, felberäkningar och oavsiktlig upptrappning av konflikter.

Ytterligare åtgärder krävs för att försvara EU:s strategiska intressen och avskräcka fientlig verksamhet i och från rymden. Samtidigt som EU prioriterar internationellt samarbete och verkar för ett ansvarsfullt beteende i rymden, kommer man också att stärka sin strategiska ställning och sitt oberoende på rymdområdet. EU kommer att göra rymdsystem och rymdtjänster mer motståndskraftiga, reagera på fientlig verksamhet eller hot och vidareutveckla rymdbaserade tjänster för säkerhet och försvar.

1. HOTBILDEN FÖR RYMDEN

1.1. Definition av rymdområdet

Rymdområdet omfattar alla delar som är relevanta för att rymdsystem ska kunna fungera och för att rymdbaserade tjänster ska kunna tillhandahållas i EU och i medlemsstaterna. Exempel på detta är miljön i den yttre rymden, olika omloppsbanor och rymdfarkoster och relaterad information om de system som de tillhör, mark- och uppskjutningsinfrastruktur, radiofrekvensförbindelser, användarterminaler och cyberteknik. Här ingår också den underliggande rymdindustrisektorn.

1.2. Offensiva rymdinsatser och hot på rymdområdet

Till skillnad från säkerhetsrisker som uppstår till följd av tekniska incidenter, olyckor och naturliga faror är rymdhot avsiktligt fientliga åtgärder som genomförs med kapacitet för offensiva rymdinsatser.

Offensiva rymdinsatser används för att demonstrera kapacitet, avskräcka konkurrenter, neka dem användning av sina rymdsystem eller få informations fördelar. De riktas mot rymdtillgångar i omloppsbanan, deras stödinфраstruktur på marken och dataförbindelserna mellan dem.

Avsikten med offensiva rymdinsatser är att medvetet störa ut, försämra, förstöra, vilseleda eller neka användning av rymdsystem och att inspektera, manipulera, avlyssna eller snappa upp motsvarande data samt neka tillgång till rymdområdet eller rörelsefrihet på rymdområdet. Effekterna av offensiva rymdinsatser kan gå att återställa eller vara oåterkalleliga.

Kapacitet för offensiva rymdinsatser kan ta sig många olika former och till exempel bestå av kinetiska åtgärder³ mot rymdfarkoster eller markinfrastruktur eller riktad energi⁴. Rymdinfrastrukturens specifika egenskaper – både i omloppsbanan och på marken – gör den också särskilt sårbar för cyberattacker. Utöver störningar i rymdsystem kan offensiva

³ Detta kan omfatta antisatellitenheter, som missiler som avfyras direkt från marken (antisatellitenheter av direktuppsändningstyp) eller rymdfarkoster som aktiveras när de redan är i omloppsbanan (antisatellitenheter av koorbital typ), inklusive robotvapen och projektilobjekt.

⁴ Till exempel elektronisk krigföring, lasrar och annan riktad energi för att blända satelliter, skada deras interna elektroniska system eller störa eller manipulera deras signaler eller göra intrång i deras kommunikationsnätverk.

rymdinsatser även medföra störningar i rymdsektorn som helhet, däribland underliggande leveranskedjor och radiofrekvensspektrum.

Flera tredjeländer har utvecklat och upprätthåller kapacitet för offensiva rymdinsatser och relaterade doktriner. Men eftersom de flesta rymdtekniker har dubbla användningsområden går det inte att avgöra vad som utgör rymdhot genom att observera isolerade rymdföremål, tekniker eller rymdkapacitet för sig, utan att ta hänsyn till beteenden.

För att bedöma rymdhot krävs en helhetsanalys av kapacitet och relaterade beteenden i omloppsbanan, på marken och på cyberområdet baserat på en ingående kännedom om kapaciteten för offensiva rymdinsatser.

1.3. För en gemensam förståelse av rymdhot

Den gemensamma kapaciteten för underrättelseanalys (SIAC) under den höga representanten, arbetar tillsammans med medlemsstaternas militära och civila underrättelsetjänster på att öka sin strategiska förståelse för rymdhot och offensiva rymdinsatser. En sådan strategisk förståelse bör också stödja EU:s rymdprogram samt dra fördel av den information som har samlats in av kommissionen genom övervakning av EU:s rymdkomponenter.

Det fortsatta arbetet

- Den höga representanten kommer, med stöd av SIAC, att ta fram en sekretessbelagd årlig hotbildsanalys för rymden som omfattar utvecklingen av kapaciteten för offensiva rymdinsatser. Denna skulle också dra fördel av kommissionens övervakning av EU:s rymdkomponenter.

2. ÖKAD MOTSTÅNDSKRAFT OCH BÄTTRE SKYDD FÖR RYMDSYSTEM OCH RYMDTJÄNSTER I EU

Rymdsystem och rymdtjänster i EU tillhandahåller viktiga tjänster för samhällsfunktioner och ekonomisk verksamhet. Därför måste de skyddas och vara motståndskraftiga i allt högre grad. EU erkänner rymden som en kritisk sektor i sin befintliga lagstiftning om kritiska entiteters motståndskraft (CER-direktivet⁵) och cybersäkerhet (NIS 2-direktivet⁶) som omfattar medlemsstaternas och privata operatörers markbaserade infrastruktur, även i EU:s yttersta randområden, samt satelliter som används för att tillhandahålla telekommunikationstjänster⁷. Graden av motståndskraft och skydd av nationella rymdtillgångar varierar dock mellan medlemsstaterna.

⁵ Direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft.

⁶ Direktiv (EU) 2022/2555 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148.

⁷ Se skäl 5 i direktiv 2022/2557: ”Rymdsektorn omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv när det gäller tillhandahållandet av vissa tjänster som är beroende av markbaserad infrastruktur som ägs, förvaltas och drivs av

2.1. En EU-omfattande säkerhetsram för skydd av rymdsystem, informationsutbyte och samarbete kring rymdsäkerhetsincidenter

Vissa medlemsstater har infört nationella regler för att reglera rymdverksamhet, inklusive säkerhetsaspekter. Utan en gemensam ram kan dessa regler skilja sig åt. Denna skillnad skulle kunna påverka konkurrenskraften för EU:s rymdindustri och EU:s säkerhet.

För att säkerställa en enhetlig EU-omfattande strategi, och med utgångspunkt i det gemensamma meddelandet om en EU-strategi för rymdtrafikledning⁸, kommer kommissionen överväga att föreslå en EU-rymdlagstiftning. Samtidigt som nationella säkerhetsintressen skyddas skulle ett sådant lagstiftningsförslag kunna utgöra en ram för att kollektivt öka motståndskraften hos rymdsystemen och rymdtjänsterna inom EU, och säkerställa samordning mellan medlemsstaterna, inbegripet på avlägsna platser med strategisk markinfrastruktur i exempelvis EU:s yttersta randområden.

Lagstiftningen skulle kunna utgöra en övergripande och konsekvent ram för ökad motståndskraft för EU:s rymdsystem och rymdtjänster, tillsammans med NIS 2- och CER-direktiven. Kommissionen kommer att utgå från vissa centrala inslag i dessa befintliga system och i förekommande fall erfarenheterna av hur de har tillämpats, för samråd med berörda parter och konsekvensbedömningar av olika alternativ. Medlemsstaterna skulle till exempel kunna åläggas att identifiera viktiga⁹ rymdsystem och rymdtjänster. Detta skulle kunna omfatta betydande aktörer i leveranskedjan, att fastställa och införa en gemensam miniminivå av motståndskraft för kritiska rymdtjänster och utveckla samordnade nationella beredskaps- och motståndskraftsplaner samt krisprotokoll. Initiativet skulle också kunna utvidgas till utveckling av säkerhetsövervakningscentrum, för att möjliggöra systematisk rapportering av säkerhetsincidenter.

Kommissionen skulle också kunna överväga krav för att sörja för att säkerhet, även cybersäkerhet, ingår i utformningen av alla rymdsystem som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster. Kommissionen skulle kunna föreslå en mer systematisk integrering av relevanta säkerhetsstandarder i ett tidigt skede av utformningen av dessa system.

medlemsstater eller privata parter; infrastruktur som ägs, förvaltas eller drivs av unionen eller för unionens räkning inom ramen för dess rymdprogram omfattas därför inte av tillämpningsområdet för detta direktiv.”

⁸ JOIN(2022) 4 final.

⁹ Med "viktiga" avses i sammanhanget att de är av avgörande betydelse för att den ekonomiska verksamheten, säkerheten och tryggheten i medlemsstaterna ska fungera.

Dessutom skulle kommissionen uppmuntra till utbyte av information om hot mot rymdtillgångar eller deras leveranskedja, med fokus på användbar information till relevanta säkerhetscentrum. Med utgångspunkt i sina erfarenheter av Galileo skulle Europeiska unionens rymdprogrambyrå (EUSPA) svara för en konsekvent säkerhetsövervakning av alla EU:s rymdprogram. I nära samarbete med kommissionen, incidenthanteringsorganisationen för alla EU:s institutioner, organ och byråer (CERT-EU) och Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå (Enisa)¹⁰ kommer EUSPA att spela en nyckelroll som ett övervaknings- och driftcentrum för rymdsäkerhet i EU. På begäran kan EUSPA också bistå operatörer av viktiga rymdsystem och rymdtjänster i medlemsstaterna.

Rymdtjänster tillhandahålls av offentliga och privata operatörer och den "nya rymden" får en allt större och dynamisk roll¹¹. En gemensam förståelse för vad som faktisk utgör viktiga rymdtjänster är nödvändig för att utbyta relevant säkerhetsinformation, samordna åtgärder och underlätta EU-samarbetet.

Som ett komplement till ett sådant eventuellt lagstiftningsförslag skulle kommissionen öka medvetenheten och underlätta utbytet av bästa praxis bland kommersiella enheter om åtgärder för ökad motståndskraft, däribland cyberrelaterade åtgärder. Sådana stödåtgärder skulle vara särskilt relevanta för små och medelstora företag, och inbegripa den nya rymden. I detta sammanhang skulle kommissionen, med stöd av EUSPA, överväga att inrätta en informations- och analyscentral som sammanför kommersiella enheter och relevanta offentliga organ, eventuellt även den Europeiska rymdorganisationen (ESA).

Dessutom kommer genomförandet av NIS 2-direktivet och den kommande cyberresiliensakten¹², liksom andra befintliga cybersäkerhetsramar¹³, att stimulera införandet av cybersäkerhetskrav för kritiska digitala produkter som används i rymden. Särskilda standarder och förfaranden för cybersäkerhet på rymdområdet skulle i förekommande fall kunna övervägas som en del av EU:s rymdlagstiftning.

Slutligen är det av avgörande betydelse att EU styr utvecklingen av standarder i högre grad och företräds bättre i internationella standardiseringsorganisationer, särskilt för att skydda EU:s och medlemsstaternas säkerhetsintressen. Samstämmighet med Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) standarder kommer att uppmuntras.

¹⁰ <https://www.enisa.europa.eu/about-enisa/about/sv>.

¹¹ "Nya rymden" är beteckningen på den framväxande privata rymdindustrin som drivs av en rad tekniska trender och innovativa affärsmodeller och leder till minskade kostnader för rymdsystem, kortare leveranslivs cykler och ökat risktagande.

¹² Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om övergripande cybersäkerhetskrav för produkter med digitala element och om ändring av förordning (EU) 2019/1020, COM (2022) 454 final.

¹³ Detta omfattar för närvarande den delegerade förordningen om radioutrustningsdirektivet som antogs i oktober 2021 och som inför skyldigheter för tillverkare av trådlösa enheter att förbättra nivån för cybersäkerhet, integritet och skydd mot bedrägerier.

2.2. Förstärkning av EU-rymdsektorns tekniska suveränitet

För att öka rymdinfrastrukturens motståndskraft och säkra försörjningstryggheten¹⁴ kommer EU att stärka sin tekniska suveränitet genom att minska det strategiska beroendet av tredjeländer och stärka motståndskraften för kritiska industriella värdekedjor.

Horisont Europa och Europeiska försvarsfonden¹⁵ kommer att utnyttjas fullt ut för att uppnå detta. Kommissionen, Europeiska försvarsbyrån (EDA) och ESA kommer att samordna och synkronisera verksamheten inom kritisk rymdteknik med utgångspunkt i en vitaliserad gemensam arbetsgrupp¹⁶. Med tanke på sin sakkunskap skulle EUSPA också kunna bidra till detta arbete. Den gemensamma arbetsgruppens verksamhet kommer också att bidra till den EU-omfattande observationsgruppen för kritisk teknik¹⁷.

På grundval av verksamheten inom den gemensamma arbetsgruppen och den EU-omfattande observationsgruppen för kritisk teknik kommer kommissionen, tillsammans med medlemsstaterna och industrin, att bedöma behovet av att upprätta nya industriallianser kopplade till teknik som är relevanta för rymden och försvaret, i enlighet med EU:s konkurrensregler. Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse är också ett verktyg som industrin och medlemsstaterna kan använda för att utveckla rymdteknik på områden där den hanterar ett tydligt identifierat och betydande strategiskt beroende, samtidigt som viktiga positiva spridningseffekter säkerställs utanför de deltagande länderna och företagen.

Rymdprogrammet, Europeiska försvarsfonden och Horisont Europa samt medlemsstaternas samarbetsprojekt och program stöder den tekniska mognaden för motståndskraftsrelaterad kapacitet. Utveckling av ytterligare synergier för programplanering och finansiering kan säkra kontinuitet i utvecklingen av teknik upp till system. För att stärka skyddet och motståndskraften för EU:s rymdsystem kommer kommissionen att verka för gemensam programplanering genom förbättrad samordning mellan relevanta EU-program.

Kommissionen bör kunna utnyttja möjligheten att omplanera kortsiktiga åtgärder till fördel för kritisk teknik vid större kriser. Den kommer att säkerställa att rymden beaktas mer systematiskt i relevant politik och relevanta initiativ på EU-nivå som berör till exempel kvantteknik eller artificiell intelligens, men också säkra tillgången till råvaror,

¹⁴ Detta omfattar tillgång till råvaror, bearbetade och avancerade material.

¹⁵ Inklusivt dess föregångsprogram, det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet och unionens förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning.

¹⁶ Kommissionens, ESA:s och EDA:s gemensamma arbetsgrupp om kritisk rymdteknik för europeiskt oberoende inrättades 2008.

¹⁷ COM(2021)70 final.

avancerade och bearbetade material och halvledare genom exempelvis den europeiska akten om råvaror av avgörande betydelse¹⁸ och EU:s förordning om halvledare¹⁹.

Kommissionen kommer att fortsätta att samarbeta med ESA om utvecklingen av EU:s rymdteknik, inklusive säkerhetsrelaterad sådan. För att stärka denna roll är det avgörande att ESA inrättar relevanta åtgärder och mekanismer för att garantera skyddet av EU:s och medlemsstaternas säkerhetsintressen. Ett nära samarbete kommer att säkerställa att verksamheterna kompletterar varandra och synkroniseras.

2.3. Hantering av säkerhetsrisker inom rymdsektorn i EU

EU:s säkerhet är också beroende av förmågan att skydda dess leveranskedjor. För detta ändamål finns redan vissa kontroller på plats, som exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden och granskning av utländska direktinvesteringar²⁰. Kommissionen kommer att utvärdera förordningen om granskning av utländska direktinvesteringar senast i oktober 2023²¹.

För att bättre kunna bedöma riskerna i samband med utländska direktinvesteringar i rymdsektorn, kommer kommissionen att säkerställa att den har tillgång till information om direkta och indirekta leverantörer av varor och tjänster till EU:s rymdprogram, även när de hanteras av ESA. Risker för EU:s säkerhet och allmänna ordning, särskilt i förhållande till ny och kritisk teknik för rymdinfrastrukturen, bör också upptäckas och begränsas på ett bättre sätt. Hänsyn bör också tas till de ekonomiska och finansiella omständigheter under vilka EU-företag med strategisk teknik kan vara sårbara för utländska investeringar som medför risker för säkerhet eller allmän ordning eller för försörjningstryggheten. Som en begränsande åtgärd kommer upphandling från flera leverantörer av de mest kritiska teknikerna och komponenterna att minska riskerna med vissa utländska förvärv och säkra intern konkurrenskraft.

För att skydda EU:s säkerhet och strategiska intressen krävs dessutom upphandlingsregler som fullt ut garanterar försörjningstryggheten. Kommissionen kommer att se till att EU:s konkurrensregler och internationella handelsinstrument tillämpas fullt ut för att hantera nya utmaningar som EU:s rymd- och försvarssektorer står inför, såsom risken för snedvridande utländska subventioner. Här bör man bland annat undersöka vissa förvärv av EU-företag som är verksamma inom dessa sektorer, vilka kan möjliggöras via olagliga subventioner från tredjeländer. Vid behov skulle ett förbud mot förvärv eller godtagande

¹⁸ [Den europeiska akten om råvaror av avgörande betydelse \(europa.eu\)](#).

¹⁹ [EU:s förordning om halvledare \(europa.eu\)](#).

²⁰ Förordning (EU) 2019/452 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen.

²¹ Artikel 15 i förordningen.

av bindande åtaganden från de berörda företagen kunna anses avhjälpa de snedvridningar som orsakas av dessa utländska subventioner.²²

2.4. Utveckling av kapacitet, bland annat EU:s oberoende tillgång till rymden, för att öka motståndskraften

Det finns många typer av kapacitet som kan öka motståndskraften hos rymdsystem och rymdtjänster som självskyddande infrastruktur, mångsidiga och responsiva bärraketer, rymdlägesbildstjänster, underhåll i omloppsbanan och säkrade suveräna moln avsedda för rymdtjänster. Sådan kapacitet kan göra rymdtillgångarna starkare, skydda dem bättre, förlänga deras livslängd eller göra det möjligt att ersätta dem snabbt.

EU:s oberoende tillgång till rymden är av avgörande betydelse för motståndskraften hos EU:s rymdinfrastruktur, bland annat för att man ska kunna byta ut konstellationer, ersätta enskilda satelliter och bygga framtida konstellationer.

I fråga om tillgången till rymden är reaktionsförmåga och mångsidighet viktiga faktorer för att ombesörja att växande militära behov och försvarsbehov tillgodoses. Utöver att konsolidera nuvarande uppskjutningskapacitet måste utvecklingen av uppskjutningssystem i EU stimuleras, inklusive mikro-bärraketer och återanvändbara bärraketer, tillsammans med en flexibel tillverkningsindustri. Kommissionen kommer att främja utvecklingen av standardiserade gränssnitt (som omfattar säkerhetsaspekter) mellan satelliter och responsiva uppskjutningssystem för att säkra framtida satelliters driftskompatibilitet och tillgång till rymdlösningar, och för att stödja utvecklingen av innovativa transportlösningar i omloppsbanan. Potentialen i EU:s yttersta randområden för oberoende tillgång till rymden bör tas till vara fullständigt.

Det fortsatta arbetet

- För att förbättra skyddet av och motståndskraften inom rymdverksamhet och rymdtjänster i EU samt deras säkerhet och hållbarhet kommer kommissionen att överväga att föreslå en europeisk rymdlagstiftning. En sådan lagstiftning skulle främja utvecklingen av åtgärder för ökad motståndskraft i EU, informationsutbyten om incidenter samt gränsöverskridande samordning och samarbete.
- Senast i slutet av 2023 kommer kommissionen att med stöd av EUSPA inrätta ett centrum för informationsutbyte och analys (EU Space ISAC) för att stärka motståndskraften för EU-rymindustrins kapacitet (uppströms och nedströms), som inbegriper den nya rymden.
- Senast i mitten av 2024 kommer kommissionen, i nära samordning med EDA och under ledning av den höga representanten och tillsammans med ESA, att föreslå en

²² Europaparlamentets och rådets förordning om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

färdplan för att minska det strategiska beroendet av teknik som är avgörande för pågående och framtida rymdprojekt i EU och i EU:s rymdprogram.

- Kommissionen kommer att ta fram en gemensam programplanering för Europeiska försvarsfonden, EU:s rymdprogram och Horisont Europa för att påskynda utvecklingen av kapacitet som är relevant för rymdsystems motståndskraft.
- Kommissionen kommer att systematiskt beakta rymd- och försvarsbehov i framtida initiativ, bland annat genom att bedöma behovet av att upprätta industriallianser.
- Kommissionen kommer att se till att bredare EU-initiativ, som EU:s förordning om halvledare och förordningen om råvaror av avgörande betydelse, tillämpas på ett sätt som stärker försörjningstryggheten och motståndskraften hos rymdsystem och rymdtjänster.
- Kommissionen kommer att vidta åtgärder för att stimulera reaktionsförmågan och mångsidigheten i EU:s tillgång till rymden genom att verka för nya uppskjutningssystem, föreslå förberedande åtgärder för att garantera EU:s långsiktiga oberoende tillgång till rymden och framför allt hantera säkerhets- och försvarsbehoven, tillsammans med medlemsstaterna.

3. REAKTIONER PÅ RYMDHOT

Med tanke på det ökade antalet rymdhot och offensiva rymdinsatser föreligger behov av att förbättra förmågan att upptäcka, karakterisera och tillskriva ansvar för hot på rymdområdet och att reagera på dem i rätt tid och på ett proportionerligt och konsekvent sätt, både nationellt och på EU-nivå.

3.1. Upptäckt och karakterisering av rymdhot

För att EU ska kunna reagera på ett rymdhot måste både EU och medlemsstaterna, beroende på vad som är lämpligt, ha tillgång till aktuell, korrekt och användbar information som grund för sitt beslutsfattande.

Förutom behovet av att regelbundet uppdatera hotbilden i rymden är det nödvändigt att i nära realtid samla in och analysera säkerhetsincidenter som påverkar rymdsystemen och kan indikera rymdhot. Som ett komplement till den säkerhetsinformation som samlas in genom övervakningen i EU:s rymdprogram, skulle ett nätverk för informationsutbyte kunna inrättas via EU:s rymdlagstiftning och genom EUSPA tillhandahålla en första nivå av analys och rapportering av dessa svaga signaler.

EU och medlemsstaterna behöver också utveckla en gemensam förståelse av det övergripande läget i omloppsbanan för att hantera oansvariga eller fientliga beteenden i yttre rymden.

Medvetenhet om rymdområdet (Space Domain Awareness – SDA) består av att upptäcka, identifiera och karakterisera rymdföremål av intresse i nära realtid, beskriva och förstå deras beteende²³ och koppla denna information till underliggande doktriner och relaterade rymdsystem. SDA matar i realtid *kända rymdbilder* till rymdkommandon och grundar sig på underrättelser om rymdmanövrer och avsikter.

SDA är avgörande för att tillskriva ansvar för rymdhot i omloppsbanan och utlösa en potentiell reaktion från EU. Medlemsstater som äger och utvecklar relevant kapacitet bör förse EU med nödvändiga SDA-tjänster för att trygga dess strategiska oberoende på rymdområdet.

3.2. Reaktionen på, och tillskrivning av ansvar för, fientliga beteenden på rymdområdet

Att tillskriva ett tredjeland ansvar för ett rymdhot och besluta om möjliga åtgärder är ett i hög grad politiskt beslut.

I rådets beslut om säkerheten i de system och tjänster som införs, drivs och används inom ramen för rymdprogrammet²⁴ föreskrivs operativa bestämmelser som gör det möjligt för EU²⁵ att tillskriva ansvar för, och reagera på, hot mot eller via inrättade system och tjänster i EU:s rymdprogram, om sådana hot skulle påverka EU:s och/eller medlemsstaternas säkerhet. I beslutet föreskrivs en möjlighet för den höga representanten att vidta brådskande tillfälliga åtgärder. Europeiska utrikestjänsten driver strukturen för hantering av rymdhot till stöd för genomförandet av beslutet.

Mot bakgrund av de växande hoten kommer den höga representanten att föreslå en ändring av rådets beslut så att det blir hörnstenen i EU:s reaktioner på rymdområdet.

Beslutets tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta hot på rymdområdet som kan påverka EU:s säkerhet. Strukturen för hantering av rymdhot skulle kunna bli mottagare på EU-nivå av rymdsäkerhetsincidenter genom rymdprogrammets säkerhetsövervakningscentrum och SDA-tjänsterna. Den skulle samarbeta med SIAC för att bistå vid tillskrivningen av ansvar för rymdhot och lämpliga reaktioner.

Som ett komplement till verktygslådan för cyberdiplomati och hybridverktygslådan skulle det ändrade rådsbeslutet också underlätta mobiliseringen av en speciell verktygslåda. Relevanta EU-verktyg som skulle kunna vara del av reaktionen skulle kunna omfatta

²³ Inklusivt manövrer och nyttolastverksamhet.

²⁴ Rådets beslut (Gusp) 2021/698 av den 30 april 2021 om säkerheten i de system och tjänster som har byggts ut, tagits i drift och använts inom ramen för unionens rymdprogram som kan påverka säkerheten i unionen och om upphävande av beslut 2014/496/Gusp.

²⁵ Genom ett enhälligt beslut av rådet på förslag av den höga representanten.

- på teknisk nivå, användning av specifika operativa reaktionsmetoder som har utvecklats som en del av rymdsystemens säkerhetsutformning,
- på diplomatisk nivå, diskussioner i multilaterala forum, utåtriktad verksamhet genom lämpliga kanaler samt uttalanden från EU och medlemsstaterna för att förebygga och reagera på oansvarigt beteende på rymdområdet,
- på ekonomisk nivå, verktyg såsom sanktioner²⁶.

EU:s militära stab skulle också förbereda ett militärt bidrag till en EU-reaktion på rymdområdet.

Inrättandet av en övergripande grupp inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) skulle göra det möjligt att snabbt mobilisera relevant expertis vid rymdhot. Den skulle vara till stöd för rådet i dess reaktion på rymdhot, även vid tillskrivning av ansvar.

Varje medlemsstat kan åberopa EU-fördragets klausul om ömsesidigt bistånd (artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen) om ett rymdhot eller en incident skulle utmytna i ett väpnat angrepp på dess territorium.

3.3. Rymdövningar för beredskap och driftskompatibilitet

Den höga representanten kommer tillsammans med kommissionen och medlemsstaterna att inrätta regelbundna övningar på rymdområdet eller övningar med en rymdområdeskomponent för att

- testa, utveckla och validera EU:s reaktion på rymdhot,
- testa och utforska konkreta solidaritetsmekanismer i händelse av angrepp från rymden eller hot mot rymdsystem,
- utveckla synergier med partner och allierade inom rymdsäkerhet och rymdförsvaret.

Det fortsatta arbetet

- Den höga representanten och kommissionen kommer tillsammans med de medlemsstater som har SDA-kapacitet att utforska villkoren för att tillämpa SDA till stöd för en reaktion från EU.
- Den höga representanten kommer att föreslå en ändring av rådets beslut (Gusp) 2021/698 med ändamålet att reagera på alla hot på rymdområdet som kan påverka EU:s och dess medlemsstaters säkerhet, för att säkerställa att alla tillgängliga EU-verktyg snabbt kan mobiliseras och därigenom förbättra strukturen för hantering av rymdhot.
- Den höga representanten, kommissionen och medlemsstaterna kommer att delta i, utveckla och genomföra relevanta rymdövningar som bland annat omfattar solidaritetsmekanismer.

²⁶ Kommissionen kan föreslå kompletterande ekonomiska åtgärder som faller inom dess behörighet, som krav på exportkontroll.

4. ÖKAD ANVÄNDNING AV RYMDEN FÖR SÄKERHET OCH FÖRSVAR

Rymdsystem och rymdtjänster spelar en allt större roll för försvar och säkerhet. Tjänster med dubbla användningsområden som tillhandahålls av EU:s rymdprogram och av kommersiella enheter, däribland den nya rymden, kommer att vidareutvecklas för att öka EU:s och medlemsstaternas strategiska oberoende.

4.1. EU:s rymdsystem och rymdtjänster som stöd för säkerhet och försvar

Mer systematisk korsbefruktning mellan EU:s rymd-, försvars- och säkerhetsinitiativ skulle underlätta utvecklingen av EU-rymdkomponenter med dubbla användningsområden, med beaktande av försvars- och säkerhetsbehov i en övergripande kapacitetsdriven strategi²⁷.

EU:s flaggskeppsinitiativ på rymdområdet kan verka understödande för säkerhets- och försvarskapaciteten. Det är därför nödvändigt att undersöka i vilken utsträckning de kan tillhandahålla säkra och tillförlitliga tjänster.

Särskilda och skräddarsydda regler för tillhandahållande av säkerhetskänsliga tjänster, tillämpningar och data (såsom åtkomstkontroll och rätt till prioritet – även anonymisering av begäranden och begränsning av spridningspolicyn i samband med militära operationer) kommer att fastställas med respekt för den civila karaktären hos EU:s rymdprogram och på ett sätt som inger förtroende hos säkerhets- och försvarsanvändarna.

Kommissionen kommer att integrera militära och säkerhetsrelaterade användarkrav i utformningen av relevanta nya rymdsystem i EU och uppgraderingen av relevanta befintliga system. Kommissionen kommer att vara beroende av stöd från de relevanta EU-organen EDA och EUSPA. EDA kommer att fortsätta att spela en nyckelroll när det gäller att identifiera militära krav²⁸, fastställa kapacitetsprioriteringar och främja samarbete mellan medlemsstaterna, bland annat genom rymdförsvarsforumet (*Defence in Space Forum*). EUSPA kommer att stödja identifieringen av säkerhetsrelaterade behov, ackreditering och utnyttjande av system och tjänster med dubbla användningsområden. Dessutom kommer EU:s militära stab att gå vidare med den konceptuella utveckling som krävs på militär nivå för användning av rymden i EU:s operativa uppdrag.

När kommissionen förbereder den framtida utvecklingen av EU:s rymdprogram, kommer den att beakta de långsiktiga kraven på försvars- och säkerhetsanvändare (tidshorisont 2035) i nära samarbete med medlemsstaterna. Den kommer att överväga driftskompatibilitet för system samt kombinerade nyttolastsalternativ på försvarsområdet samt säkerhet för befintliga eller framtida rymdsystem.

²⁷ I enlighet med handlingsplanen för synergier mellan civil industri, försvarsindustri och rymdindustri.

²⁸ EDA har bidragit till definitionen av militära användarkrav för komponenterna Govsatcom och rymdlägesbild (SSA) i EU:s rymdprogram.

I detta syfte kommer synergier att uppmuntras genom Europeiska försvarsfonden, så att forskning och utveckling på försvarsområdet kan påskynda införandet av tjänster som möjliggör nyttolaster för försvarsändamål. Dessutom kommer de olika statliga tjänster som möjliggörs genom EU:s rymdprogram att drivas och utnyttjas konsekvent.

4.1.1. Positionsbestämning, navigering och tidsbestämning

Motståndskraftiga tjänster för positionsbestämning, navigering och tidsbestämning, som den offentliga reglerade tjänsten för satellitsystemet Galileo, är en viktig förutsättning för militära operationer. Den kontinuerliga utvecklingen av den offentliga reglerade tjänsten och kompletterande nyttolaster i omloppsbanan kommer att göra den robustare. Genom att bygga vidare på Pesco-projekt som EU:s radionavigeringslösning (Euras) eller framtida elektronisk krigföring för försvarsbruk (Navwar) kommer övervakningskapaciteten att göra det möjligt att skapa en konsoliderad lägesbild och hantera lägen där tillgången till den offentliga reglerade tjänsten utmanas. I detta sammanhang stödjer Europeiska försvarsfonden verksamhet som rör obegränsad och oavbruten tillgång till den offentliga reglerade tjänsten i hela världen för att stärka säkerhets- och försvarskomponenten i EU:s kapacitet för positionsbestämning, navigering och tidsbestämning.

4.1.2. Jordobservation

Rymdbaserad jordobservation är till stöd för oberoende bedömningar och beslutsfattande. Det är en nyckelfaktor för säkerhet och försvar. Den har visat sig vara oerhört betydelsefull för den ukrainska försvarsmaktens förmåga att stå emot de ryska attackerna.

Satcen tillhandahåller en unik kapacitet för geospatiala underrättelseanalyser till stöd för EU:s och dess medlemsstaters beslutsfattande och åtgärder på hög nivå och utgör även underlag för EU:s politik.

Copernicus tillhandahåller visserligen säkerhetstjänster, men är inte specialutformat för att uppfylla försvarskrav.

Som en del av utvecklingen av Copernicus-tjänsterna, och som redan har presenterats för medlemsstaterna, skulle därför en EU-tjänst för jordobservation vara fördelaktig för att tillhandahålla en tillförlitlig och mycket motståndskraftig och kontinuerligt tillgänglig lägesbildstjänst. För att skapa mervärde skulle den komplettera nationell, kommersiell och europeisk satellitbildsinfrastruktur, exempelvis via nya sensorer, frekventa återbesök och avancerade bearbetningstekniker²⁹. Kommissionen kommer gradvis att genomföra

²⁹ Det kommer att dra fördel av Europeiska försvarsfondens forsknings- och utvecklingsverksamhet, inbegripet avancerad nyttolastteknik och databehandlingsteknik och i framtiden kompletteras med små, ytterst reaktiva satelliter för rymdbaserad underrättelseverksamhet, övervakning och spaning. Synergier med Pesco-projekt, som det gemensamma navet för statligt bildmaterial (CoHGI), kommer att övervägas.

denna utveckling av Copernicus-tjänsterna, med början i ett pilotprojekt i det nuvarande rymdprogrammet.

Utvecklingen av en sådan tjänst kommer stärka Satcens och EUSPA:s komplementaritet. Med utgångspunkt i sin sakkunskap kommer EUSPA, under kommissionens överinseende, att spela en nyckelroll för säkerhetsackreditering, säkerhetsövervakning och genomförande av kontrakt för det framtida systemets rymdsegment. Satcen kommer att spela en nyckelroll och bidra till att identifiera användarbehov i samband med geospatiala underrättelser och bidra till att sprida känsliga produkter och tjänster.

4.1.3. Säker kommunikation

Oavbruten och global tillgång till säker och mycket motståndskraftig kommunikation kan vara till stöd för uppdrag och insatser på försvars- och säkerhetsområdet. Utöver de regionala Govsatcom-medlemsstaternas tillgångar, kommer IRIS² att tillhandahålla mervärdestjänster som användaranonymitet, låg latens och flexibilitet. Medlemsstaterna kommer att ha effektiv kontroll via mekanismer som motsvarar dem som används inom den offentliga reglerade tjänsten för Galileo.

IRIS²-tjänsterna kommer att omfatta rymddatareläer som kan koppla samman medlemsstaternas rymdkapacitet (inklusive försvar) på ett permanent och säkert sätt. Dessa tjänster kan användas av rymdbaserad nationell eller multinationell försvarskapacitet, som jordobservationssystem, för att förbättra den operativa effektiviteten. Kommissionen kommer fullt ut att utnyttja de kommande LEO-konstellationerna (i låg bana runt jorden) för ny kapacitet, däribland utökade tjänster som kan vara till nytta för militären genom att erbjuda kombinerade nyttolaster. Kommissionen kommer att ytterligare undersöka i vilken utsträckning IRIS² kan stödja inrättandet av ett EU-system för kritisk kommunikation³⁰.

Europeiska försvarsfonden stöder utvecklingen av tekniska byggstenar för motståndskraftig rymdbaserad kommunikation³¹ som kan införas via IRIS² samt deras användningen av slutanvändare på försvarsområdet i åtgärder riktade mot användarsegmentet (som standardisering av gränssnitten för att underlätta integrering av dem i land-, sjö- och luftfordon³²).

³⁰ Ett markbaserat bredbandssystem avsett att koppla samman medlemsstaternas nästa generations kommunikationssystem för civila säkerhets- och skyddsorganisationer, så att de kan verka i hela EU och Schengenländerna. Baseras på Horisont 2020-projekten BroadMap och BroadWay samt Fonden för inre säkerhets projekt BroadNet Preparation.

³¹ EDF-2021-SPACE-D-EPW.

³² EDIDP – DA – ESSOR.

4.1.4. Medvetenhet om rymdområdet (SDA) samt övervakning och spårning i rymden

Synergierna mellan SDA och EU:s redan befintliga system för rymdövervakning och spårning (SST) är stora vad gäller att upptäcka rymdföremål med särskilda sensorer.

SST behöver större prestanda för att öka precisionen för avancerade manövrer i syfte att undvika kollisioner och för fragmenterings- och återinträdesanalys. De medlemsstater som utvecklar SDA och som också är SST-partner kommer därför att dra fördel av mer högpresterande SST-tillgångar, inklusive försvarstillgångar, för att upptäcka och spåra mindre och flexiblare rymdfarkoster via SST-komponenten i EU:s rymdprogram. Ytterligare sensorer och analyskapacitet för försvar och underrättelseverksamhet kommer att behövas som stöd för SDA.

EU:s budget skulle kunna stödja medlemsstaterna i utvecklingen av SDA-sensorer och SDA-kapacitet under förutsättning att

- komplementaritet med den befintliga mekanismen för stöd till SST säkerställs och
- det nödvändiga flödet av SDA-information och SDA-tjänster görs tillgängligt för att stödja EU:s reaktion på rymdhot, bland annat för att skydda EU:s satelliter.

SST-partner som får stöd av SDA skulle i sin tur bidra till att förbättra SST genom att förbättra identifieringen av rymdfarkoster och därigenom bidra till en oberoende EU-katalog över rymdföremål, som är ett mål för EU:s rymdprogram.

4.2. Främjande av innovation och konkurrenskraft

Vid sidan av stora industriella aktörer spelar den nya rymden en allt större roll för tillhandahållandet av tjänster, även för säkerhet och försvar. Den kan föreslå nya idéer, lösningar, omstörtande tekniker och effektiva industriprocesser som också kan vara till stöd för säkerhet och försvar. Medlemsstaterna förlitar sig i allt högre grad på kommersiella tjänster som ett komplement till nationella tillgångar och för att testa ny kapacitet eller utveckla offentliga tillgångar.

En konkurrenskraftig industri är av avgörande betydelse för att stärka EU:s motståndskraft och kapacitet. Kommissionen kommer att stimulera den nya rymden till att expandera i EU med stöd av Cassini-programmet³³. Detta kommer att omfatta en mer systematisk utveckling av ankarkundavtal, ytterligare mobilisering av bidrag, lån och kapitaltillskott med stöd av Europeiska innovationsrådet, Europeiska investeringsbanken, Europeiska investeringsfonden, synergier med EU:s system för försvarsinnovation samt

³³ Cassini är Europeiska kommissionens initiativ för att stödja entreprenörer, uppstarts företag och små och medelstora företag inom rymdindustrin. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-space-policy/space-entrepreneurship-initiative-cassini_en.

organisering av hackaton och andra utmaningar på rymd- och försvarsområdet på årsbasis.

Kommissionen kommer att främja ett ökat samarbete mellan uppstartsföretag på rymd-, säkerhets- och försvarsområdet inom forskning och utveckling. Teknik som har utvecklats med stöd av Horisont Europa, till exempel för utveckling av kvantrymdgravimetri, underhåll i omloppsbanan eller tillgång till rymden, skulle kunna vidareutvecklas för försvarsändamål. Kommissionen kommer att utvidga sitt program för validering och demonstration i omloppsbanan till rymdtekniker av betydelse för säkerhets- och försvarsanvändare. EDA:s kapacitetsteknikgrupp på rymdområdet kommer också att främja samarbete mellan medlemsstater och deras rymdforskningsindustrier

4.3. Utveckling av utbildning och kompetens

Både EU och medlemsstaterna saknar experter på området för rymdsäkerhet och rymdförsvaret. Kommissionen och den höga representanten kommer att mobilisera befintliga verktyg för att understödja kompetensutveckling, kompetenshöjning och omskolning.

För att tillgodose medlemsstaternas efterfrågan kommer EDA att kartlägga all utbildningsverksamhet på nationell och EU-nivå som rör rymdsäkerhet och rymdförsvaret, i syfte att ta fram kompetens som är relevant både för utformningen av politiken och på teknisk nivå. I nära samordning med Europeiska säkerhets- och försvarsakademien (Esfa) kommer man att främja utbyte av bästa praxis och fastställa läroplaner.

För att tillgodose industrins efterfrågan kommer kommissionen att bidra till kompetenshöjning och kompetensutveckling inom rymdindustrin med särskilt fokus på rymden för säkerhets- och försvarsändamål och för att öka kvinnors deltagande³⁴. Kommissionen kommer att stödja konkreta initiativ som anordnas på EU-, nationell och regional nivå. Kommissionen kommer också att bygga vidare på det befintliga storskaliga partnerskapet för flyg- och försvarskompetens inom ramen för EU-pakten för kompetens³⁵. Den samarbetar också med berörda parter för att utveckla ett nytt storskaligt partnerskap för att ytterligare öka den kompetenshöjning och kompetensutveckling av studenter och yrkesverksamma som krävs av industrin i senare led, bland annat för att täcka extra behov av kvalificerade arbetstagare. Med stöd av EUSPA kommer kommissionen att utveckla EU:s rymdakademi för att ta fram rymdutvecklingsprogram kopplade till säkerhet.

Det fortsatta arbetet

³⁴ Meddelandet ”En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025 COM(2020)152 final.

³⁵ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23220&langId=en>.

Åtgärder för att öka användningen av rymdsystem och rymdtjänster för försvarsändamål:

- I slutet av 2024 kommer kommissionen, i nära samarbete med den höga representanten, att föreslå ett pilotprojekt för tillhandahållande av inledande SDA-tjänster till stöd för EU:s reaktioner och för att utforska synergier med rymdprogrammets delkomponent SST, med sikte på framtida utveckling.
- Vid utveckling av EU:s framtida rymdprogram kommer kommissionen att ta hänsyn till långsiktiga militära krav (tidshorizont 2035) för rymdbaserade försvarstjänster med stöd av EDA.
- Kommissionen kommer att beakta militära behov och krav vid fastställandet av tjänsteportföljen för IRIS².
- För att stödja EU:s och medlemsstaternas självständiga beslutsfattande och åtgärder, kommer kommissionen att arbeta för att gradvis inrätta en ny statlig Copernicus-tjänst, med början i ett pilotprojekt. Den kommer att bygga på Satcens och EUSPA:s kompletterande roll.
- Kommissionen kommer att främja samarbete mellan uppstartsföretag på rymd-, säkerhets- och försvarsområdet för att utveckla omstörtande säkerhets- och försvarstjänster.
- Senast i slutet av 2024 bör den höga representanten och kommissionen, med stöd av EDA, EUSPA och Esfa, förbättra den offentliga förvaltningens och industrins kompetens för att vidareutveckla rymdtjänster för säkerhet och försvar. Detta kan ske genom kartläggning av utbildningsverksamheten för rymdsäkerhet och försvar, kompetensutveckling inom rymdindustrin i senare led och genom att inrätta ett nytt storskaligt partnerskap.

5. PARTNERSKAP FÖR ANSVARFULLA BETEENDEN I YTTRE RYMDEN

Skapandet av starka externa partnerskap är av avgörande betydelse för att främja en gemensam vision för fredliga och ansvarsfulla beteenden i rymden, reagera på rymdhot och stödja användningen av rymdtjänster för säkerhets- och försvarsändamål.

5.1. Standarder och principer för ansvarsfulla beteenden i yttre rymden

Att undvika kapprustning i yttre rymden och förhindra att den blir ett konfliktområde är av största vikt för att skydda den långsiktiga användningen av rymdmiljön för fredliga ändamål.

1967 års rymdfördrag och de principer som har utvecklats inom ramen för Förenta nationerna (FN) är hörnstenen i den globala styrningen av yttre rymden, tillsammans med relevanta resolutioner som har antagits av FN:s generalförsamling.

Som komplement skulle ett ej rättsligt bindande instrument för öppenhet och förtroendeskapande vara ett effektivt verktyg³⁶. Ytterligare åtgärder bör komplettera relevanta traditionella nedrustnings- och vapenkontrollverktyg för att hantera oansvariga beteenden som kan leda till upptrappning, bland annat på grund av missförstånd, feltolkningar eller felberäkningar. I detta avseende är USA:s åtagande att inte genomföra destruktiva, direktuppsända antisatellitmissiltester, som Tyskland och Frankrike har anslutit sig till, ett pragmatiskt, konkret och mätbart steg framåt. EU och alla medlemsstaterna stödde den motsvarande resolutionen³⁷ som godkändes vid FN:s generalförsamlings 77:e session i oktober 2022.

5.2. Samarbete med Förenta nationerna om rymdfrågor och säkerhet

EU kommer fullt ut att dra nytta av sin permanenta observatörsstatus i Förenta nationerna (FN) för att agera sida vid sida med sina medlemsstater i diskussioner om yttre rymden. EU kommer fortsätta att delta i och aktivt bidra till

- FN:s rymdkommitté (Copuos) och dess underorgan samt till FN:s generalförsamlings utskott för specialpolitiska frågor och avkolonisering (fjärde utskottet) i frågor som rör rymdsäkerhet,
- nedrustningskonferensen och FN:s generalförsamlings utskott för nedrustning och internationell säkerhet (första utskottet) i frågor som rör rymdsäkerhet och rymdskydd.

EU och medlemsstaterna stöder³⁸ den öppna arbetsgruppen för att minska rymdhot genom standarder, regler och principer för ansvarsfullt beteende³⁹ som ett pragmatiskt steg som bidrar till att skapa en gemensam förståelse för vad som kan anses vara ansvarsfulla och oansvariga beteenden.

Den största utmaningen för EU och dess medlemsstater, tillsammans med likasinnade partner, är att övertyga majoriteten av FN-medlemsländerna om betydelsen av en normativ strategi. EU och medlemsstaterna kommer att arbeta för att bredda det internationella stödet för deras inställning till yttre rymden.

Europeiska utrikestjänsten har lanserat ett ”bottom-up-initiativ” för offentlig diplomati i syfte att skapa stöd för ett säkert, skyddat och hållbart yttre rymden (3SOS), främja en hållbar strategi för rymden genom att uppmuntra till att undvika kollisioner, minska skapandet av rymdskrot med lång livslängd och främja öppenhet och förtroendeskapande åtgärder. Detta kommer bidra till att minska missförstånd, missuppfattningar och misstro.

³⁶ Till exempel Haag-uppförandekoden mot spridning av ballistiska missiler.

³⁷ ”Destructive direct-ascent anti-satellite missile testing” (dokument A/C.1/77/L.62, *ej översatt till svenska*).

³⁸ EU har lämnat flera gemensamma bidrag och flera av medlemsstaterna har lagt fram nationella eller regionöverskridande arbetsdokument.

³⁹ Antogs genom FN:s generalförsamlings resolution 76/231.

5.3. Partnerskap med USA om rymdsäkerhet och försvar

I den strategiska kompassen erinras om att EU:s partnerskap med USA är av strategisk betydelse för att fördjupa säkerhets- och försvarssamarbetet mellan EU och USA på ett sätt som gynnar båda parter. USA har privilegierade förbindelser med EU och vissa av medlemsstaterna på detta område.

Sedan 2009 har USA och EU fört en dialog om rymdsäkerheten som bygger på nära samarbete även utanför civila områden. Diskussionerna har till exempel gjort det möjligt att övergå från upplevd konkurrens beträffande respektive globala satellitnavigeringssystem till ökad komplementaritet, driftskompatibilitet och redundans.

En liknande strategi kan övervägas för rymdlägesbilden och andra områden där EU skulle kunna gå från att vara beroende av amerikanska rymdtjänster till ett partnerskap baserat på ömsesidiga intressen.

5.4. Dialog med tredjeländer om rymdsäkerhet

Transparent och öppen kommunikation mellan olika aktörer i rymden (däribland civila och militära) är avgörande för att undvika konflikter och bidrar till att skapa förtroende.

Ett växande antal tredjeländer har sett över eller håller på att se över sina försvarsorganisationer och försvarsdoktriner för att lyfta fram rymdens betydelse för säkerhet och försvar. Flera tredjeländer, däribland allierade men även strategiska konkurrenter, har tagit fram strategier för rymdsäkerhet och rymdförsvar för att utveckla inhemsk kapacitet och utländska partnerskap med likasinnade länder.

EU tar i allt högre grad upp rymdsäkerhet och rymdförsvar i sina politiska diskussioner med tredjeländer. Europeiska utrikestjänsten och berörda avdelningar inom kommissionen kommer att inleda personaldialoger mellan EU och berörda myndigheter i andra tredjeländer som Kanada och Norge, vilket redan förekommer med USA och Japan.

Dessa dialoger om rymdsäkerhet är ett tillfälle att samarbeta med partner och allierade, diskutera deras rymd- och säkerhetsstrategier, upprätta partnerskap för informationsutbyte, utbyta bästa praxis om hur man kan öka rymdinfrastrukturens motståndskraft och fastställa normer och standarder, identifiera möjliga samarbetsområden och samordna åtgärder i multilaterala forum.

Dialoger om rymden och säkerhet kan också vara viktiga för att främja EU:s ståndpunkter och strategier i multilaterala forum. De kan utgöra en diplomatisk kanal som EU kan aktivera för att minska spänningar eller förmedla varningsmeddelanden för att avskräcka ytterligare åtgärder, särskilt vid konfrontation med oansvariga beteenden på rymdområdet.

5.5. Partnerskap med Nato om rymdsäkerhet och försvar

I den strategiska kompassen fastställs tydliga mål för det strategiska partnerskapet mellan EU och Nato – politisk dialog och praktiskt samarbete inom alla överenskomna samverkansområden, även nya arbetsområden som rymden.

I den tredje gemensamma förklaringen om samarbete mellan EU och Nato av den 10 januari 2023, bekräftade EU:s och Natos institutionella ledare sitt åtagande att utvidga

och fördjupa rymdsamarbetet, baserat på de överenskomna principer som ligger till grund för det strategiska partnerskapet.

Samarbetet mellan EU och Nato fortsätter att bygga på inbördes öppenhet och insyn, ömsesidighet och delaktighet, med full respekt för båda organisationernas beslutsautonomi och beslutsförfaranden, och utan att det påverkar den särskilda karaktären hos någon medlemsstats säkerhets- och försvarspolitik.

Båda organisationerna ser att utvecklingen av rymden går från en kapacitet till stöd för militär och civil verksamhet till ett strategiskt område. EU:s och Natos reaktioner på rymdincidenter och rymdhot kommer att komplettera varandra och vara ömsesidigt förstärkande.

De båda organisationerna kommer gemensamt att utforska nya samarbetsområden på rymdområdet genom regelbundna utbyten, såsom samtal mellan medarbetare, gemensamma informationsmöten och ömsesidiga inbjudningar till evenemang. Parallella och samordnade övningar som anordnas av EU:s och Natos personal skulle också kunna omfatta en rymdområdeskomponent.

Det fortsatta arbetet

- EU kommer att stödja multilaterala insatser för att minska rymdhot genom standarder, regler och principer för ansvarsfullt beteende, bland annat genom arbetet i den öppna arbetsgrupp som har inrättats av FN:s generalförsamling.
- Den höga representanten kommer tillsammans med kommissionen att intensifiera den offentliga diplomatikampanjen 3SOS för skydd, säkerhet och hållbarhet i yttre rymden.
- Den höga representanten och kommissionen kommer att fördjupa rymdsäkerhetssamarbetet med USA.
- Den höga representanten och kommissionen kommer vid behov att inleda dialoger om rymdsäkerhet med likasinnade partner och allierade. I nära samarbete med medlemsstaterna kommer de att överväga dialog med icke-likasinnade länder.
- Den höga representanten och kommissionen kommer att utveckla ett rymdsäkerhetssamarbete med Nato.

6. SLUTSATS

Rymdsystemen och rymdtjänsterna i EU bidrar till EU:s och medlemsstaternas strategiska oberoende. De är viktiga tillgångar som kommer att bidra till att forma EU:s framtida konkurrenskraft, välstånd och säkerhet för kommande generationer.

Rymdstrategin för säkerhet och försvar visar EU:s åtagande att skydda sina säkerhetsintressen och samtidigt förhindra kapprustning i yttre rymden och påskynda synergierna mellan rymden, säkerheten och försvaret.

EU har som mål att stärka motståndskraften i de värdekedjor som ligger till grund för rymdekosystemet och att stödja innovation och konkurrenskraft för EU:s rymdindustri. Kommissionen och den höga representanten kommer att rapportera till rådet årligen om de framsteg som har gjorts och om potentiella ytterligare åtgärder.